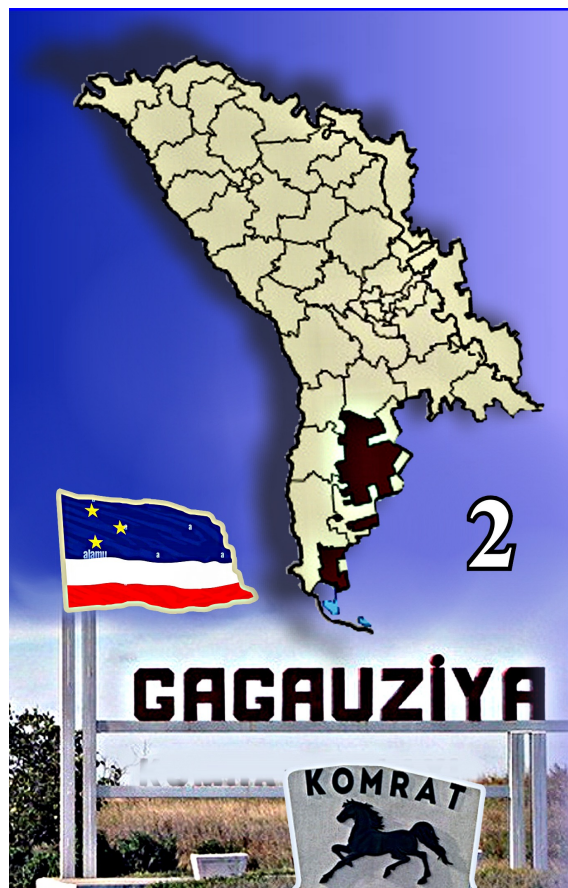

Mitologia găgăuză (2)

Prof. dr. Mircea Druc, ex Prim-ministru (<https://www.art-emis.ro/prof.-dr.-mircea-druc-ex-prim-ministru-chsinau/>)

© 29 Februarie 2024

(/images/stories/analize/Gagauzia_2.jpg)

Niște moldoveni „cu luntrea în două funduri” (vorba unui rege), cu logica lor specifică, justifică acțiunile Kremlinului. Cică, în 1990-1991, aș fi fost un prim-ministru bun dacă aș fi alergat cu buchete de flori la Comrat, ca să-i felicit pe „eroii norodului găgăuz” - Topal, Kendighelean și Burgundji - cu proclamarea Republicii Găgăuze. Sau să fi procedat ca următorii prim miniștri ai R. Moldova, care au acceptat autonomia pe criterii etnice. Să fi asistat și Druc la meciurile de fotbal pe stadionul din Tiraspol. Așa cum proceda, peste ani, premierul Vlad Filat. Sau ca Igor Dodon, „împăciuitorul și întregitorul Moldovei”. Acesta, în 2017, își cerea iertare de la clanul mafirot din așa zisa П.М.Р. pentru războiul ruso-moldovean din vara anului 1992. În timp ce Guvernul și Parlamentul insistau ca „pacificatorii ruși” să plece pe la casele lor, Dodon îi decora rugându-i să mai rămână încă un secol. Când cetățenii R.M. adunau semnături pentru a-l declara pe Rogozin persona non grata, Dodon îl invita în ospetie. Deși știa că Rogozin a luptat contra moldovenilor în Pridnestrovia. Apropo, Snegur nu l-a invitat niciodată pe generalul Lebed, care dorea să servească „micul dejun la Tiraspol, prânzul la Chișinău și cina la București”. Sau să fi procedat ca președintele Vladimir Voronin, care a decorat doi generali ruși cu ordine și medalii ale Republicii Moldova. Meritul acestora nu a fost făcut public. Iar Stepan

Topal, „președintele fondator al Republicii Găgăuze” îl invidia pe Voronin. El nu avea cu ce să-i decoreze pe cei, care au contribuit la improvizarea republicii lor miniaturale în sudul Moldovei Sovietice. Găgăuzii se descurcau cu cisterne de spirt și brânză de capre. Ulterior, liderii de la Comrat, după modelul celor de la Tiraspol, și-au confecționat ordine și medalii. Astfel, niște grupulețe de vanitoși se joacă și astăzi de-a țara.

La 11 martie 2013, mass-media rusă și ucraineană prezenta situația ca și cum ar exista în realitate o Republică găgăuză: „Serviciul de presă al guvernului Găgăuziei a transmis pentru mass-media că veteranii forțelor militare ale Republicii găgăuze vor primi indemnizații și o medalie specială. Bașcanul Mihail Formuzal și-a anunțat tot sprijinul pentru cei care „au făcut Găgăuzia”. Stepan Topal, primul președinte al republicii și Mihail Kendighelean, primul președinte al Sovietului Suprem vor prăgăti macheta medaliei și lista participanților la făurirea Găgăuziei. De asemenea, Bașcanul l-a trimis pe Kendighelean la Tiraspol, ca să întocmească listele persoanelor, care vor fi decorate cu medalii. Pe

Buzadji l-a trimis la Taraclia, să pregătească lista femeilor care, în octombrie 1990, au blocat calea voluntarilor și nu i-au lăsat să intre în Găgăuzia”. Conform presei de la Tiraspol, „urmau să fie decorați cu medalia găgăuză și lideri politici din Rusia, Turcia, Ucraina și Pridnestrovie, care au jucat un rol important în constituirea Găgăuziei. Președintele Republicii Moldovenești Nistrene, Evghenii Șevciuk, a felicitat conducerea Republicii Găgăuze cu obținerea independenței față de Moldova, la 19 august 1990”.

Încurajați de politica președintelui Dodon, în martie 2017, prim-separatistul Ivan Burgundji a reactivat mișcarea „Găgăuz Halkı”. La deschiderea oficiului erau prezente mai multe personalități găgăuze, unii fiind legați de grupările subversive deconspirate în 2014. Veteranul, neobositul Leonid Dobrov, declara în 2013 că „de 18 ani este încălcat statutul juridic al Găgăuziei și trebuie de organizat un referendum până la summit-ul de la Vilnius”. Anterior, el adunase 5 000 de semnături pentru separarea Găgăuziei de Republica Moldova. „Găgăuz Halkı” consideră că legile privind statutul Găgăuziei adoptate la 21 iulie 2017 de parlamentul Republicii Moldova, coboară autonomia până la nivel de raion și îndeamnă organizarea unui congres al tuturor deputaților de toate nivelurile, din 1990 până în 2017. Bașcanul Irina Vlah a condamnat decizia Republicii Moldova de a-l declara pe vicepremierul rus Dmitri Rogozin persona non grata. Într-o Notă publicată pe pagina oficială a conducerii Găgăuziei se menționa: „Poziția pe care a luat-o Chișinăul în legătură cu parteneriatul moldo-rus nu reprezintă atitudinea reală a locuitorilor din UTA Găgăuzia și a întregii societăți moldovenești față de norodul rus și de conducerea Federației Ruse”.

De reținut faptul că nu toată lumea evaluează evenimentele precum analiștii și consultanții lui Voronin, în 2007, sau ca președintele Dodon în 2017. De exemplu, jurnalistul Alexandr Inozemțev, în „Tineretul Moldovei” din 31 octombrie 1990, aprecia situația ca un adevărat vizionar: „Scenariul elaborat în liniștea birourilor KGB a prevăzut totul. Destabilizarea situației în R.S.S.M. a avut loc „pe nota zece”. Repetiția cu alegerile în sovietul suprem al „Republicii găgăuze” a pus începutul unei operațiuni de o și mai mare amploare, care urmează să se încheie cu un război civil – e vorba de alegerile în „Sovietul Suprem al Republicii Moldovenești Nistrene”, planificate pentru 25 noiembrie. Această repetiție ne-a demonstrat că pentru etniile conlocuitoare din Moldova Sovietică încă totul e înainte. Conflictul planificat e asemeni unei capcane predestinate Frontului Popular al Moldovei. Strategii districtului militar Odesa și general-colonelul Osipov știu prea bine cum să-l atingi pe moldovean. Ei joacă fotbal cu sentimentele naționale – cine va lovi mai tare și mai precis. Susținută de baionetele Armatei a 14 a, „Republica găgăuză”, având un guvern marionetă, ia exemplu de la autonomia pridnestroviană, apărută și de blindajul armatei tiraspolene. Provocându-i pe liderii Frontului Popular la intervenții stihinice, cu mâna goală, contra războinicilor înarmați și drujinilor muncitorești din Râbnîța, Tiraspol, Comrat, Cimișlia, reprezentanții autonomiilor susnumite au ajuns să folosească bande criminale pentru dezlănțuirea confruntării naționale. Scopul lor constă în discreditarea conducerii FPM și dimisionarea ulterioară a guvernului R.S.S.M., pentru a curăți terenul ca să revină la putere PCM, apărut cu fidelitate de vestele antiglonț ale generalului Șatalin”.

Numeroasele apeluri către liderii găgăuzi și acțiunile constructive ale organelor legitime ale R.S.S.M. nu au produs nici un efect. La 9 septembrie, la Comrat, s-a organizat un miting la care vorbitorii cereau unui Comitet, considerat de găgăuzi drept Guvern provizoriu al Republicii găgăuze, să ia măsuri drastice pentru apărarea populației acesteia. După miting, Dobrov a fost anunțat imediat de către „prieteni” din Chișinău: „Către Comrat se îndreaptă opt autobuse a poliției speciale!” La 28 august 1990, Leonid Dobrov a fost trimis de urgență la Moscova de către Comitetul provizoriu al Găgăuziei. O delegație a găgăuzilor solicita audiențe la organele superioare de conducere ale URSS și la Sovietul Suprem al R.S.F.S.R., pentru a înmâna „declarația istorică” a congresului de la 19 august „Despre libertatea și independență poporului găgăuz față de Republica Moldova și proclamarea Republicii găgăuze în componența Uniunii reînnoite”.

În treacăt fie spus, nu m-am așteptat să descopăr în evocările unui disident sovietic inadvertențe și fabulații de genul acesta: „În cartea mea nu se spune mai nimic despre rolul de pacificator al actualului premier Andrei Sangheli în acele zile fierbinți din octombrie 1990. Căci anume pe el l-a numit Mircea Druc „guvernator” la Comrat. Și anume el, din obligație, urma să-i aresteze pe liderii Găgăuziei și să intre în Comrat ca guvernator. Însă, în loc de aceasta, Sangheli, împreună cu cei din conducerea Găgăuziei, nu contenea să zboare cu elicopterul prin raioanele de sud ale Moldovei despărțind și neadmițând măcelul interetnic”. Când, în ce an s-au întâmplat toate acestea? Unde era Leonid Dobrov, la închisoare sau la spital? De ce-l perie așa pe Andrei Sangheli? Fiindcă poartă nume de familie cu rezonanță găgăuză? Pentru că între timp devenise prim ministru de la care găgăuzii așteptau să obțină ceva? În timpul evenimentelor din octombrie 90, Andrei Sangheli se afla pe o foaie turistică în Egipt. El nu trebuia să aresteze pe nimeni și, mai ales, la indicațiile lui Druc. Generalul Costaș închiriasse un elicopter și împreună am zburat prin toate raioanele din sudul Basarabiei și n-am permis încheștarea părților antagoniste. Cei interesați se pot lămuri vizionând pe YouTube filmul documentar „*Zile de cumpănă*” (interzis într-un timp de EI) și luând act de îndrumările mele în timpul constituirii batalionului de voluntari „Tiras-Tighina”.

Trupele de desant s-au retras din sudul Moldovei sovietice. Situația era controlată de trupele M.A.I. a U.R.S.S. În fond, un instrument al Centrului care lupta din răzputeri să păstreze Imperiul. Ne apropiam de sărbătoarea Crăciunului și de revelionul anului nou 1991. Românii basarabeni și nord-bucovineni erau profund îngrijorați: cu ce vom merge? Cu „secera și ciocanul” încălecate? Cu steaua biblică și plugușorul? Sau fără plugușor și urături, călare pe TAB-uri, cu secera într-o mână și ciocanul în alta, sau ...

Recapitulăm: Statul major al districtului militar Odesa, la indicația Centrului, a organizat și asigurat logistic acțiunile frunțașilor găgăuzi. Câțiva ofițeri ai diviziei aeropurtate din Bolgrad au înarmat și antrenat comandourile găgăuze; Statul major de la Odesa aștepta nerăbdător „un piculeț de sânge”, pretext pentru „a curăța Chișinăul de naționaliști moldoveni pro-români”. Alte unități, ale aceleași armate imperiale, intervin ca să aplaneze conflictul. Generalul Șatalin, în fruntea unui batalion al trupelor MAI al URSS, a intrat în Comrat la solicitarea președintelui R.S.S.M. Anterior Mircea Snegur își coordonase demersul la telefon cu președintele U.R.S.S. Mihail Gorbaciov. Oricum, Kremlinul decidea, fiindcă nimeni nu anulasă legile sovietice. Nu numai în octombrie 90, ci și în decembrie 91, Constituția URSS era în vigoare în raioanele de sud, ca și pe întreg teritoriul Moldovei Sovietice. Până la puciul de la Moscova din august 1991, până la semnarea Actului de la Belovejskaia Pușcia, în decembrie 1991, nimeni nu anulasă legislația Uniunii Sovietice.

Mărturisesc că m-a amărât peste măsură „verdictul” intelectualului Gheorghe Eroizau, publicat în „Tineretul Moldovei”, din 31 octombrie 1990: „Cortina. Jocul „de-a voluntarii” a luat sfârșit odată cu venirea trupelor de interne ale generalului Șatalin. După atâta zgomot am cules tanchetele M.A.I. din Moscova. Voluntarii se întorc așa cum s-au dus. Mă întreb care a fost sensul lor? Au fost blocate drumurile și de „Arkalâk”, și de voluntari, s-a declarat republici suverane și Moldova, și Găgăuzia, pentru ce și pentru cine? Dacă am vrut să vină reporterii agențiilor de presă din lume să ne vadă naivitatea, atunci am obținut ceea ce am vrut”. Jurnalistul Mihai Călin, constata că până la urmă, în pofida nereușitelor campaniei găgăuze, ne-am ales cu ceva, citez: „Nu s-a vărsat sânge, deși poporului nostru îi crăpase răbdarea; am elaborat, în cel mai operativ mod, o lege nouă, și îmi pare că e o lege bună, pornind totodată și mecanismul de punerea ei în funcțiune; după o perioadă de acalmie, spiritul național românesc e din nou în urcuș – au cerut acțiuni concrete nu numai voluntarii cu mâinile goale, dar și echipele de poliție; din toată masa de voluntari poate fi selectată operativ măduva corpului de carabinieri; ne-am convins că prin acțiunile desfășurate în România s-a demonstrat o dată în pus că sângele apă nu se face; s-au scos măștile de actor de pe fețele liderilor politici”.

Replica mea tacită a fost: „Noi ne-am clarificat odată pentru totdeauna. Pe rol la «Tribunalul Conștiinței» se află un caz clasic, acțiunea Kremlinului, de-a pururi „eliberator”. Forțele oculte ale Centrului imperial au pus în scenă o piesă, în care El joacă profesional, cu o măiestrie de invidiat. Kremlinul jubilează fiindcă ne-a forțat să cerem ajutorul său de «pacificator». A demonstrat și altor colonii că «Parada Suveranităților» a fost o iluzie. Că nu suntem în stare să ne facem dreptate cu forțele proprii. În momente grele, Republica Moldova a solicitat sprijinul Ucrainei. Personal, de la Cimișlia, în 1990, l-am rugat pe Witold Pavlovici Fokin, omologul meu de la Kiev, să nu permită infiltrarea comandourilor din Pridnestrovie, prin frontiera ucraineană din sudul Basarabiei. Rugămintea mea a fost transmisă prin ministrul Constantin Tampiza. Nu mi-a răspuns. Astfel, Comratul, în octombrie 90, s-a umplut de voluntari, majoritatea ucraineni, pe atunci o forță de șoc a găgăuzilor”.

Se mai discută și astăzi în stânga și dreapta Prutului dacă aveau rost „Podul de Flori” și „Voluntariada”. Campania în sudul Basarabiei și detașamentele de voluntari reprezentau o reacție spontană, firească. Cine dintre demnitarii R.S.S.M. ar fi putut să nesocotească voința a trei milioane de români basarabeni? Indiscutabil, ar fi fost riscant să ții cont doar de Tiraspol și Comrat, fără să întreprinzi ceva. Promotorii proiectului „Marele Bugeac” reprezentau doar 21 de sate cu 130 de mii de locuitori. Moldovenii, și nu numai, se adresau cu miile Președintelui, Parlamentului și Guvernului cerându-le să pună capăt dezmățului separatist. În caz contrar ei singuri vor apăra pământul strămoșilor cu toate mijloacele disponibile. Documentele s-au păstrat, sunt extrem de elocvente și operăm onest cu ele.

Amploarea mișcării de voluntari și faptul cum a gestionat conducerea legitimă a R.S.S.M. deplasările a o sută de mii de oameni, l-a impresionat chiar și pe un general sovietic al trupelor de desant aerian cu experiența războiului din Afganistan. Totuși, nu putem pretinde lauri pentru patriotism sau brevet de invenție a demnității naționale. Eu, personal, am puține și modeste merite legate de acest fenomen istoric, la fel de simbolic ca și „Podul de flori” de la Prut. Lor, polițiștilor și voluntarilor basarabeni, participanți la campania contra unor aventurieri, li se cuvine recunoștința noastră și a viitoarelor generații.

La 27 iulie 1990, Svetlana Gamova, o cunoscută jurnalistă din Moscova, mă întreba: „Cum vă simiți în rolul unui șef de guvern?” „Dacă sincer – ca un kamikadze. S-a creat o situație critică și timpul m-a ales pe mine, de aceea mă supun fatalității” (Din interviul publicat în „Союз”, № 27, 1990). Și dacă foștii voluntari mă consideră și pe mine drept unul dintre liderii lor, voi fi mereu și profund onorat. Am făcut tot posibilul să nu-i dezamăgesc pe toți compatrioții cu simțul datoriei, dispuși să-și dea viața pentru integritatea teritorială a R.S.S.M. Personal, încă din adolescență, în adâncul sufletului, așteptam o Lebădă Neagră. Dar, în octombrie 1990, în sudul Basarabiei române, nu aveam de unde să știu că „marele eveniment” - colapsul imperiului sovietic, se va produce atât de curând.

Situația la Comrat nu s-a ameliorat nici astăzi, fiindcă separatiștilor și mafioților găgăuzi le vine pofta mâncând. Exemplu - politica duplicitară a deputaților locali, a bașcanilor Mihail Formuzal, Irina Vlah, Evghenia Guțul. Niște grupulețe filoruse continuă jocul de-a țara. Ilia Uzun, actualul prim-adjunct al președintelui Comitetului executiv de la Comrat, în 2014 era deputat al Adunării Populare a Găgăuziei. Însuflețit de evenimentele din estul Ucrainei, el chema găgăuzii la arme. În cadrul unei întâlniri cu ambasadorii străini acreditați la Chișinău, deputatul a dat de înțeles, că în Autonomia găgăuză ar putea izbucni un conflict și că locuitorii de acolo ar putea recurge și la utilizarea armelor. „Ne vom întoarce în Moldova anilor 1990. Avem oameni tineri, care știu să țină arma în mâini. Noi nu vrem asta, dar nu ne temem. Vom muri pe pământul nostru. Pentru că pământul nostru este ținutul Bugeacului, care ne-a fost dat de țarul Rusiei. Teritoriul Moldovei este până la Cimișlia”. Mesajul lui Uzun a sunat ca un avertisment pentru autoritățile de la Chișinău.

Și eu, Mircea Druc, iarăși devin nesperios. Și zic: românii mei, basarabeni și nord bucovineni, rămân în mare parte niște naivi. De ce nu procedează și ei ca găgăuzii? Cele 21 de sate găgăuze neomogene, cu 130.000 de locuitori, fac atâtea probleme Chișinăului și relațiilor cu România! La fel și cele 5 raioane din stânga Nistrului, cu circa 300 000 de locuitori. În 2014, cele 21 de sate găgăuze au organizat un „referendum” că se unesc cu Rusia. Și raioanele din stânga Nistrului au comis aceeași diversiune, că se unesc cu Rusia. Asta se cheamă „mitologie găgăuză, conspirație și... democrație”. Astfel, Ei chiar reușesc. Prin analogie, de ce nu am încerca și noi să folosim mecanismele „conspirației, diversiunii și... democrației”? De exemplu: improvizăm la Chișinău un partid politic, care lansează o primă inițiativă în raionul Ungheni. Să declare că această unitate teritorial-administrativă a RM este nedreptățită de Chișinău. Și face un referendum că vrea să adere la județul Iași! Ca oamenii din toate localitățile Ungheni Yeri-ului să aibă: apă potabilă printr-o o conductă pe sub Prut, canalizare, gaze, electricitate, motorină, păcură, lemne, salarii și pensii ca românii din județul Iași...

Evaluare: ★ ★ ★ ★ ★ Thank You!

© 2019 ART-EMIS